

БУХЫ АРГАБОЛОМЖОЕО—ТАРЯАХУРЯАЛГАДА!

Бүхы оронудай пролетариан, нэгэдэгтэй!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой,
БМАССР-эй Верховно Советэй
ба ВКП(б)-гэй Улаан-Удмын
Горкомой орган

№190 (4002)

1942 оной августын 12, среда

СЭН 15 МҮНГЭН

ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ МОРИ УНААГАА ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Мүнөө жэлэй таряхуряалга болбол урда урда жэлэйгээ тусгаар ушарбайдала, сэрэг иайнай шэргүн хатуу үеэ чигэрэгдэхэ байна. Тимэ дээрбээ сэрэгэй ургасые богонхон болзор соо, гээлтүгэйгөөр би байн шанартайгээр хуряажа абаха хүдэлмэриэ ала бүхы аргаболомжонууд сүм хэрэглэхэ ушартай байна.

Хамаг таряажа комбайнаар хуряаха гэжэ баяа амар буула ябадалаа аюултай юмэ үг! Урда урда жэлүүдтэ нэгжэ олоо назапий заншал гаргажа хайран ехэ таряажа гээдэг, хуряалгана болзоргоүйгөөр ушжагайруудал байн юм. Мүнөө энээнэ тэсэхэ аргагүй! Комбайнынгаа хамаг хүснэ сүм ашаглаха зуураг хуряалгын простой машинанууды (жата, коола, морин тармуур гэхэ мэтэ) тон үргэвөөр хэрэглэх болово. Таряахайнгаа элээхэтэй адли морин ба гар хүсөөр хадаагүй хүснэжэ бууха болоо баа хуряалгана угаа ехээр ушжагайруулахаа гадна үшөө табалдуулахаа болохо байрлал гэжэ колхозник бүхэн, советсэй хүдэлмэришэн бүхэн, хүдөө-ажахын хүдэлмэришэн бүхэн байтар ойлого ёготой.

«Тарянай хуряалгын үедэ колхозууд ба совхозууд бии байн мори ба сарнууды, тинхэдэ мори унаагаар дутамаг байн мотагуудта халуун хүдэлмэришэн үедэ ашаг багатай хүрмэ малууды таряалганай хүдэлмэри ба хүдөө-ажахын продуктууды шэрлэг дээрэ хүсдөөр хэрэглэхэ» — гэжэ СССР-эй Советархон ба ВКП(б)-гэй ЦК болбол «1942 оной таряанай хуряалга ба хүдөө-ажахын продуктуудай бэлэхлэх тухай» тогтоол соогоо заахан байна.

Ушар тимэ дээрбээ хуряалга ба шэрлэгийн хүдэлмэришүүд дээрэ мори унаа олоор ба зүбөөр хэрэглэхэ абадал айтхатар шухала байна. Колхозууд болбол хуряалга болтор намаг хүдэлмэришнөө хүснэ бүрхэхэ, сарнууды ба эмэг моринды дары хүдлэхэ бүрхэхэ, мүн хэрэгтэй болоо наань ашаг багатай үеэды тусхилан байдалаа зүбөөр бүрхэхэ уналатай. Зүбөөр ба сар болзор соонь элээдүлэхэ, уналха, ажал дээрэ зүбөөр барилха ба сар соонь амаруулаха абадалууд гэжэ мүн шухала байна. Хүдэлмэришн мори ба сар хүснэ таряалганай хүдэлмэри дээрэ хэрэглэхэдэ илангата шэнэ шийшлалан үбөөр элээдүлэхэ гү,

ади байн бэлшээр дээрэ табиха, сэрб убаар сар соонь дурарын убаалжа байга ушартай. Гадна бүхнөө бэлшүүлэн маныха задалшагүй.

Зүгөөр хуряалга дээрэ хэрэглэхэ мори ба малууды эсэгүйгөөр орхижо болохгүй. Хуряалгана хэрэглэхэдэ табалгаллан малууды газарпаралангай ба ашаха үрүлжшээр болбол бригадиринь юурай харюусалга доро тушааха ёготой. Бригадануудай жэлдэ үргэсэн бүхы үеэды тэрэ бригадануудта байта эхэнэрүүдтэ ба баалишлал таряхуряалгын ба хүдөө-ажахын продуктууды шэрлэгийн дүрлэтэр далаха хэрэгтэй байна.

Манай республика дотор энэ хүдэлмэри хэр ябуулагдажа байна гэжэ? Хуряалга хүртэр хэлээн хүдэр үлөөд байтар, мүн зарим газаруудта түрбэрлэн хуряажа байха үедэ эмвэт мориды, сарнууды ба ашаг багатай үеэды илгажа бүрхэхэ хэрэг тон муу байна. Жэшээлхэ, Здын аймгата наба үеэрээ хазаар үгүлүүлэгүй морид угаа олон байха юм. Энэ 2,500 мори ба 200 сар бүрхэхэ ёготой байн аад, милл 748 мори. 58 сар дүлэт ядаг шургайн байна.

Зарим аймагуудта хабарай тарилгын үедэ үхэр сарнууды олоор бүрхэжэ эхилэн аад мүнөө таряажэ мартажархөө байхань гайхалтай. Иймэ бузгай халан байхы тэсэхэ болохгүй.

Мүнөө жэлдэ тарилгын талмай ехээр үргэлжэн дээрбээ хуряалгын хүдэлмэри болбол айтхатар ехэ хүсэ хэрэглэхэ байна. Хамаг бүхы аргаболомжонууд дүүбнэ хэрэглэхэ хуряалгынгаа хүдэлмэринүүдэ хаба сар соонь байнаар ябуулаха хэрэг болбол бүхы партияна, советскэ ба газартаряалганай организацунуудай эгээл түргэшин налгын хэрэг мүн. Тимэ тула Здын аймгатай хүдэлмэришэн дээрэхи алдуугаа болшвинестсэ болор зайажа абаха үлэлтэй.

Мүнөө манай зорилго болбол таряхуряалга хүртэр үлээн хэлэхэн хоногыг эмвэт мори, сар башаг багатай үеэдыг тон олоор бүрхэжэ хуряалгын хүдэлмэриэ хэрэглэхэ ябадала байна. Тимэ тулаа хуряалга ба шэрлэгтэ дээрэ мори унаагаар дутагдахгүй байна.

Хамаг бүхы аргаболомжонууд хуряалгада зоруула!

ХУРЯАЛГА ХҮРТЭР 2—3 ХОНОГ ҮЛӨӨ!

Гээгдээ һаа алдахаш, уридлаа һаа шүүхэш!

НАЙН ХҮДЭЛМЭРИН ЖЭШЭЭ

Чесанын сомоной (Хэжэнгэ) «Улаан Таряашан» колхозой членүүд хүрэг олон адууна малнууды тобир тарганаар ондо оруулхын зорилгоор үбнэ нөгсогоо һайн шанартайгаар хуряажа байна.

Тус колхозой сабалхан дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа 4 бригадынхид социалистическэ мурсыонд бүгдэ оролсоод, үйлэбэрлэн үнэр бүтээснүүды туйлан, үлэр һүни илгэдүйгөөр хүдэлмэрилжэ. Колхозой парторганизациин секретэр нүхэр Хугшиновгай хүтэл-бэрлэдг бригада үбнэ сабшаха түсбөө мэнэ дүүргэхэ байна.

Энэ бригадада хабадалаг колхознигууд нормонуудаа барандаа шахуу үлүү гарса дүүргэжэ. Машинистүүд нүхэд Балдан ба Иннокентий Наровуул, Намсарай Будаев ба бусад 5 гентар сабшаха нормотой аад, сар үргэлжэ 6—7 гентар сабшадаг байна. Мүн машинистүүд С. Соголова, С. Николев гэгшэд үдэр бүри 5,10—5,12 гентар сабшажа, нормоо үлүүлэн гүйсэхэдэ. Зидихтэй колхознигууд Бодуха Степанова, Баа Балданова, Лидия Борсоева гэгшэд морин тармуураар үдэрэй 7 га тармахын орондо хоно 8 га тармажа.

Үдэрөөр ябадаг наалишад С. Бондарова М. Бодиева хоёр үргэлжэ хоёр нормо үсгэдг байна. Мүн үдэрөөр ябадаг наалишад Цыдыпова 30 бухал табихын орондо үдэр бүри 50-иэ табина. Энээнэй табинхан бухагнууд шанан һайнтай байдаг. Тэрэһэн бухалшад Вера Борохова, С. Баканьева ба бусад һайнаар хүдэлмэрилжэ.

Энэ колхоз үбнэ хуряалгана эхилхэтээ хамта силс ба шимэ тэмцэлнүүды бэлэххэ захиалан юм.

Тинн, эндэхи комсомолцууд ба залуушуул амжалта таһарлагүйгөөр һүнидөө силс дараха нэгэ нүхэ ба 200 центнер багтааха хэмжээтэй овоцхорилгыг бэлдэхэ байн байна. Эхэнэрэй жэшээгээр тус сомоной Сталинэй нэрэмжтэ колхозой комсомолцууд ба залуушуул силс дараха хоёр нүхэ малтаба. Т. ТАБАНАРСУНСКАЯ.

„Улаан Армийн боец бүхэн, коммандир ба политхүдэлмэрилэгшэд бүхэн болбол хэрбээ сужарья һаа советскэ хүнүүдээ, өөһэдын-гөө түрэлхиды, хани нүхэдөө бузар булай үхэл ба доромжол-годо, хэлэшгүй муухай барлагшалада орхин гаранабди гэжэ мэдэг лэ“.

(„Правда“).

АХАДУУНЭР БА ЭГЭШЭДУУНЭРЭЭ БУЗАР БУЛАЙ ҮХЭЛ ДОРОМЖОЛГОДО БҮ ҮГЭЭ!

(„Правда“ түрүү бэшгэхэ)

Советскэ ороной гүн уруу сүмэрэн орохоо дугташдажа ябаа гитлеровскэ хүрэг дээрмшээдэ ябадан эхэ газарта хүрөөтэй муухай шүбан мүнүүд парана. Советскэ хүнүүды айтхатар ехээр тамаалан зобоожо, буулан ба үлгээ алажа, гороц ба тосхонүүдымшай шатаан үнэһэн шандаруу болгоно, тэдэ фашистска арьсатанууд манай налгын газар оролгоо бүдхэнэ.

Тэдэ арьсатанууд хадаа манай орон уруу сүмэрэн орохооо ган-шынэ газарыменай ээлнэ бэшэ, мүн гэнэе ажалан амгалан ажайуулан үбдэг хүшлэдыменай, эхэнэр ба үхбүүдыменай будиштатэз бахсана. Бузар булай фашистүүд хадаа манай эсэгэ ба эгэнүүды, манай ахадүүрөөр ба эгшлэдүүрөөр, манай налгатад ба үхбүүды советскэ эхэ оронһоонь хатасуулаа, эгээл шугаг, эгээл налгын банана юмһөөрээ хатасуулаа. Үсэгтэлээр хада эрхэ сүлөөтэй байн, газар оронойнгоо, завод ба колхозуудайнгаа эвдл байн советскэ гражданинууд бүтэлэнэй эб-бүрхэлэн нөмөлдүдэй засаг доро, һамуу задалай фашистнуудай һа-бар доро мүнөө үдэр орошонхой байна.

Улаан Армийн боец бүхэн, коммандир ба политхүдэлмэрилэгшэд бүхэн болбол хэрбээ сужарья һаа советскэ хүнүүдээ, өөһэдынгөө түрэлхиды, хани нүхэдөө бузар булай үхэл ба доромжолгодо, хэлэшгүй муухай барлагшалада орхин гаранабди гэжэ мэлэг лэ. Тэдэ дайсанай гарта орошон манай хүнүүдтэ Улаан Арми болбол түрэл армийн, һайжаа наажа абадан хүснэһинь, абаршадгүйгөөр ябуулагдажа байна.

Мүн «Октябрь» колхоз таряхуряалгада бэлдхлэһе муугаар ябуулаа. Жатка ба лабгэришнүүдээ мүнөө хүртэр заһабарилжа эхилхэдүй. Энээн тухай тус колхозой хүтэлмэрилэгшдөө асууха: «түмэршэ дарахуулгүй дээрэ машинистнууд заһабарилжа эхлэхэ хүрэггүйби» гэжэ һанаа амарханаар харюусалга бууха юм. Мүн энэ эминг морин ба сарнуул хургажанагүй.

Тэрэһэн энэ колхозууд таряхуряалгана хүдэлмэришнүүд зохёомо дүүргэжэй байна. Тимэ һээ колхознигууд мүнөө хүртэр таряхуряалгынгаа түсбэтэй та-нинсажгүй байха юм.

Зүгөөр, аймгай хүтэлмэрилхэ эмхизургаануудай ба Хэжэнгын машин-о-тракторна станцин түлөөлэгшэд энэ колхозуудар яһал олооргоо эгээдг болобоһо, хүдэлмэрилхэ болото туһаламжа үзүүл-дэггүй байна.

Үбнэ ба таряхуряалгын ха-луун хүдэлмэринүүдэй тон харюу-салгатай үедэ нимээр хүдэлмэрил-жэ болхотой. О. ГОМБОВЕВА. ХЭЖЭНГЭ.

Советскэ ороной гүн уруу сүмэрэн орохоо дугташдажа ябаа гитлеровскэ хүрэг дээрмшээдэ ябадан эхэ газарта хүрөөтэй муухай шүбан мүнүүд парана. Советскэ хүнүүды айтхатар ехээр тамаалан зобоожо, буулан ба үлгээ алажа, гороц ба тосхонүүдымшай шатаан үнэһэн шандаруу болгоно, тэдэ фашистска арьсатанууд манай налгын газар оролгоо бүдхэнэ.

Тэдэ арьсатанууд хадаа манай орон уруу сүмэрэн орохооо ган-шынэ газарыменай ээлнэ бэшэ, мүн гэнэе ажалан амгалан ажайуулан үбдэг хүшлэдыменай, эхэнэр ба үхбүүдыменай будиштатэз бахсана. Бузар булай фашистүүд хадаа манай эсэгэ ба эгэнүүды, манай ахадүүрөөр ба эгшлэдүүрөөр, манай налгатад ба үхбүүды советскэ эхэ оронһоонь хатасуулаа, эгээл шугаг, эгээл налгын банана юмһөөрээ хатасуулаа. Үсэгтэлээр хада эрхэ сүлөөтэй байн, газар оронойнгоо, завод ба колхозуудайнгаа эвдл байн советскэ гражданинууд бүтэлэнэй эб-бүрхэлэн нөмөлдүдэй засаг доро, һамуу задалай фашистнуудай һа-бар доро мүнөө үдэр орошонхой байна.

Улаан Армийн боец бүхэн, коммандир ба политхүдэлмэрилэгшэд бүхэн болбол хэрбээ сужарья һаа советскэ хүнүүдээ, өөһэдынгөө түрэлхиды, хани нүхэдөө бузар булай үхэл ба доромжолгодо, хэлэшгүй муухай барлагшалада орхин гаранабди гэжэ мэлэг лэ. Тэдэ дайсанай гарта орошон манай хүнүүдтэ Улаан Арми болбол түрэл армийн, һайжаа наажа абадан хүснэһинь, абаршадгүйгөөр ябуулагдажа байна.

Мүн «Октябрь» колхоз таряхуряалгада бэлдхлэһе муугаар ябуулаа. Жатка ба лабгэришнүүдээ мүнөө хүртэр заһабарилжа эхилхэдүй. Энээн тухай тус колхозой хүтэлмэрилэгшдөө асууха: «түмэршэ дарахуулгүй дээрэ машинистнууд заһабарилжа эхлэхэ хүрэггүйби» гэжэ һанаа амарханаар харюусалга бууха юм. Мүн энэ эминг морин ба сарнуул хургажанагүй.

Тэрэһэн энэ колхозууд таряхуряалгана хүдэлмэришнүүд зохёомо дүүргэжэй байна. Тимэ һээ колхознигууд мүнөө хүртэр таряхуряалгынгаа түсбэтэй та-нинсажгүй байха юм.

Зүгөөр, аймгай хүтэлмэрилхэ эмхизургаануудай ба Хэжэнгын машин-о-тракторна станцин түлөөлэгшэд энэ колхозуудар яһал олооргоо эгээдг болобоһо, хүдэлмэрилхэ болото туһаламжа үзүүл-дэггүй байна.

Үбнэ ба таряхуряалгын ха-луун хүдэлмэринүүдэй тон харюу-салгатай үедэ нимээр хүдэлмэрил-жэ болхотой. О. ГОМБОВЕВА. ХЭЖЭНГЭ.

Советскэ хүнүүд айтхатар ехээр хүнэ немецкэ таралта доро орошоол байбашы өөрлөгөө ара-тэ, советскэ эхэ оронлоо үнэс-сэхэ зандаа, омог дорюунууд абадал э. Тигэтээ ябадал тулаань гит-леровцүүд хадаа тэдэнименай

Советскэ хүнүүд айтхатар ехээр хүнэ немецкэ таралта доро орошоол байбашы өөрлөгөө ара-тэ, советскэ эхэ оронлоо үнэс-сэхэ зандаа, омог дорюунууд абадал э. Тигэтээ ябадал тулаань гит-леровцүүд хадаа тэдэнименай

Советскэ хүнүүд айтхатар ехээр хүнэ немецкэ таралта доро орошоол байбашы өөрлөгөө ара-тэ, советскэ эхэ оронлоо үнэс-сэхэ зандаа, омог дорюунууд абадал э. Тигэтээ ябадал тулаань гит-леровцүүд хадаа тэдэнименай

Советскэ хүнүүд айтхатар ехээр хүнэ немецкэ таралта доро орошоол байбашы өөрлөгөө ара-тэ, советскэ эхэ оронлоо үнэс-сэхэ зандаа, омог дорюунууд абадал э. Тигэтээ ябадал тулаань гит-леровцүүд хадаа тэдэнименай

„Таряхуряалга хадаа фронт дээрэ дайлагдажа байһантай адли хэрэг үйлэ гээшэ“.

(М. Калинин).

МАНАЙ МТС ТАРЯАХУРЯАЛГЫН УРДА ТЭЭ

Зайграйн аймагай Курбын машин-о-тракторна станци болбол эрхим һайн шанартай-гаар, гээлтүгэйгөөр таряа-талхана хуряажа абаха гэдэн зорилгыг сүм бөлүүлэнгээ таряхуряалгынгаа хүдэлмэринүүдтэ бэлэххэн байна.

Энэ зорилгоо бөлүүлхын тулаа бүхы хүсэ шадалаа, хамаг аргаболомжонууд: комбайнер, тракторист, хүдэлмэришэд ба колхознигуудайнгаа угаа баян үүсхэлүүды хэрэглэхэн байна.

Ингэжэ бэлэхлэхэй хүдэлмэри ябуулан дээрбээ мүнөө, таряхуряалгын урда тээ, ямар үрэ туйлаад байна гэ-шэбиди?

Манай колхозуудай таряа-лан дээрэ 20 комбайн хүдэлмэрилхэ. Энэ комбайнуудай сүм гуримшуулагдажа, мүнөө колхозуудта альсэгдэн-хэй. Бүхы шахуу тракторнуу-даа заһабарилжа дүүргэбди.

Манай МТС болбол дайнай үеһн тусхай эрхэ байдалыг хараа дороо абан энэ жэлдэ таряхуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэ машинануудайнгаа запасаа частынуудай ехан-хине өөһэдынгөө хүсөөр тү-хөөрһэн ба хушмануудта шэ-нэлхэн заһабарилхан байна.

Таряхуряалгана тон бо-гонхон болзор соо дүүргэхын тулаа комбайнуудай жажуу-гаар үшөө 4 жатка, 13 моло-тилка, шэнэлхэн зохёогдоһон сенокосилка колхозуудай та-

риялан дээрэ хүдэлмэрилхэ. МТС-эй мастерскойдо мүнөө нүүлхын 5 молотилка заһа-барилгадажа дүүргэжэ байна. Мүн сенокосилканууды шэ-нэлхэн зохёомо ябадал дүү-рэжэ байнхай.

Манай МТС-эй һайн һайн комбайнернууд лунинскаар ажалладаг. Жэшээлхэдэ, нү-хэд Шурьгин, Козлов гэгшэд хүдөө-ажахын машинанууды заһабарилжа хэрэгтэ сар үр-гэлжэ хабадалсадаг. Эдэнэр болбол ЧТЗ трактортай хоёр комбайнын сценүүдтэ хүдэлмэрилхэ. Эдэнэр болбол энэ хүдэлмэридөө урилшалан бэ-лэххэнхэй. Таряхуряалгыг жэшээтэ һайнаар үнэгэрхын тулаа Советскэ Союзай тү-дэрү комбайнернуудай, уралан нарижуулагшадай хэдэн олон дуралхалууды хэрэглэжэ. Орооно гэхэхгүйн тулаа зер-ноуловительнууд машина бү-хэндэ тааруулагданхай.

Таряхуряалгын кампанида манай трактористнууды ехэ үүсхэлтэйгээр бэлэххэжэ байнхай.

—Хэрбээ таряхуряалгана үлгөөдэр эхилхэ болоо ба би-

койнууд таряхуряалгын үедэ таряалан дээрэ гаража жэ-жэхэнүүд заһабарилганууды хэжэ байха.

Мүнөө таряхуряалгын хүдэлмэринүүдэй дэлгэрэнгү түсбэ зохёогдонхой. Энэ түс-сэбнэ зохёоходоо горючнэа арбилжа, хүдэлмэришнөө тон наринаар ба зүбөөр хубаар-лан табиха абадалнуудыг хараа дороо абадан байнабди. Горючаар сүм хангалданхай-бди. Комбайнуудта хүдэлмэ-рилхэ кадрууд мүн лэ би. Комбайнер ба штурвальна-нууды басагад колхозни-гууднаа бэлэххэ тусхай курс үнэгэрэгдэнхэн байна. Залуу колхозник Быкина, Коззоева гэгшэд ба бусад ком-байнераар хүдэлмэрилхэ про-фессине шудалаа.

Манай республикын солото комбайнер орденото Тулуп Цырендоржиев гэгшын агре-гат таряхуряалгын хүдэлмэ-ринүүдтэ хамаг бүхы бархэ-шээлнүүды сүм дабажа жэ-шээтэ һайнаар бэлэххэнхэй. Тус агрегадэй хүдэлмэрин түсбэ колхоз бүхэндэ, кол-хозник бүхэндэ мэдүүлэгдэжэ.

МТС болбол хэдэн нүүдэл-мастерскойтой. Эдэ мастерс-

АВГУСТЫН 11 ҮБЭНЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ДЭЭРЭ

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Аймаг соохи колхозуудар үбнэһэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Мүнөө 15,000 гектар сабшагдан, 13,500 гектар газартай үбнэ тармагдаад хүрилэгдэнхэн ба 5,560 тонно силс дарагданхай байна юм.

Билотийн сельсоветэй Круминей нэрэмжтэ артель (түрүүлэшнэ нүхэр Жерябин) үбнэ хуряалгынгаа түсбэ 70 процент дүүргэжэ. Энэ колхозойд августын 10 болтор үбнэһингөө хүдэлмэри дүүргэхээр хараална. Тус колхозын 2-дохи номерой бригада (бригадиринь нүхэр Иван Ефимов) сабшагалгаа августын 8-да дүүргэжэ.

Хүдэлмэришаданараар эмхидхэжэ ёһото сэрээгэй үснэхээр ажалладаг бригадын жажууаар энэ колхоз соо ношоржо ябанан бригада би. Жэшээлхэдэ, 3-дахин номерой бригада (бригадиринь нүхэр Константин Герсев) үбнэһэй хүдэлмэришнэ тон муугаар ябуулан, жаяг зришамын нударшалан байха юм. Ингэжэ энэ шухала хүдэлмэришнэ хойшо татагдамта хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Тус аймгай Окино-Ключевскэ сельсоветэй Куренков нэрэмжтэ (түрүүлэшнэ нүхэр Разувцев), Партизанскэ сельсоветэй „Красное Знамя“ (түрүүлэшнэ нүхэр Митров) колхозууд үбнэ хуряалгана августын 12-то дүүргэхээр хараалаад энэ хүдэлмэрид би бүхы хүсээг элчүүлэн хүдэлмэрилжэ байна.

3. ВЕЛЬБЕР АЗО-е даагша.

Августын 9-эй үглөөнэй мэдээсэл

Августын 8-ай бүхний туршада манай сэрэгүүд Клетскаягай оршондо, Котельниковхээ зүүн хойгуур, мүн Армавир ба Кропоткин ой оршондо дайсагда эсэргүү байлдаануудыг хэбэ.

Фронтын бусад участогууд дээр ямаршье хубилагтанууд болоогүй.

Клетскаягай оршондо манай частыг дайсагнаа хэдэн атакые тогтоов барилда. Немецүүд 3 танк, 200 хүнүүдээ алуулжа ба шарха туулжа гэжээ. Клетскаягай урдуур гитлеровцууд манай ороны сүмэ сохихо гэжэ нэлэвэн юм. Нүхэр Трупин командиртай частын бооцууд дайсагнаа атакануудыг хойно хойнооохь сухаруулан сохихо 500 шахуу солдат ба офицерыг үгы хэдэн байна.

Армавиргай оршондо дайсагнаа танк ба мотобатан сэрэгүүд эсэргүү айтхатар шанта байлдаанууд үргэлжлээ. Нэгэ участ дээр немецкэ танкүүд манай артиллери ба бронейшинуудай буулгагтар үгүүлэбэ. Тус байлдаанда дайсан болол 12 танк ба 3 хуягта машинаа гэдэн байна. Кропоткин ой оршондо манай союшени дайсагнаа атакануудыг тогтоон барилда 9 немецкэ танк, 29 автомашина, 17 миномет, 700 шахуу гитлеровцыг үгы хэбэ.

Баруун-Хойто фронт дээр бага зэргийн байлдаанууд болоно. Ахлагша лейтенант нүхэр Куликов командиртай минометно батерей мүнрение гатаалан парак гэдэн 100 гаран немецкэ солдат ба офицерыг хулан халгайба. Нүхэр Бедовшес командиртай полковдзениан бүлэг тагнуулашад нуугала буужа 30 немецкэ үгы хэбэ. Тус тагнуулашад хуягуудыг плэндэ бирикжа абадан байна.

Нүхэр К. гэшын команда доро ябадан полескэ партизануудай отряд дайсагнаа сэрэг ба техникыг тээжэ ябадан түмэр харгын 3 составыг халган унагатаа. Тус отрядтай партизанууд мүн немецкэ хуягта полескы хажуу хулар халган унагатаан байна.

Августын 2-то Ленинградска фронт дээр немецкэ "СС" гэжэ сэрэгүүдтэй капитан Гофман гэшнэ алагтадан байгаа. Энэ алагтадан Гофман гэшнээ нилээд зузаан ливеник одоло. Тэрэ ливеник соогоо энэ банит болбол гитлеровцуудай элитээр хэлмэгтэй юм.

Августын 9-эй үдэшын мэдээсэл

Августын 9-эй туршада манай сэрэгүүд Клетскаягай оршондо, Котельниковхээ зүүн хойгуур, мүн Армавир ба Кропоткин ой оршондо хатуу шанта байлдаануудыг хэбэ. Фронтын бусад участогууд дээр шууд хубилагтанууд болоогүй.

Августын 2-доо 8 хүртэрхи нолдод агаарай байлдаануудта, аэродромууд дээр ба зөнтэй ар-

гатуудыг бошөөр байла. «Германи гэшнэ славинуудай анхнайш дайсан юм. Бидээр болбол хүн гэжэ, энэртэй салбал гэдэг юм гэжэ бидэеэ өшөөлгөө эсэглэн сүлөөлжэ ёшөөлбди. Европозхи «шэнэ гуримай» тухай хөөрлөөн болбол үшөө урдамай юмхээ хэргасаагүй, юмэ өтгөхдөө хялбар гэсэн хүнүүдтэ зорюудалдаан чыгэр гэжэ. Энээнэй гол үлхэн Германи хадз Европын госопин болохо, тигээд бүхэлхэйн госопин болохо ёшотой гэдэн ябадал болоно» гэжэ Гофман бэлгэбэ.

Гофман болбол советско-германскэ фронтто гитлершэ хадз эрхэ байла. Тэрээнэй ливеникхэ абтаган буулгабарие тухагалаха да нимэ байл:

«Апрелин 13. Мүнөөдэр манай батальон түрүүшнхээ байлдаанда хабайдалсаба. Гэбэшье, бидэвэр гансаа партизануудтай байлдаан байгабди. Теэд, байлдаан болбол амаргүй байба. Партизанууд манай тылаа шүдэр шэнги шибхитэйгээр ябуулга хэнэ. Полювник Штольпе аагдаа. Шархатаада хүнүүд олов.

Майн 11. Ородууд бэмээхэн манай пулеметно позицинуудай хажууга өрөд буулгага хэнэ. Ородуудай зүрхэтэй мэдэрхэ хэрэгтэй.

Июнийн 7. Танк буулгаха оролтой эхэ буузууд гайхалтай мэрлэнэр буулгана. Энэ оролдууд гэжэ гайхамшигтай буша хүнүүд юм байна. Энээнэй айлхы мэхэлхүй лбалалы гайхалтайшье харюутай.

Июнийн 16. Намагтай шөбөр соо байлаан болоно. 84-дэн батальон энээнхэ хойшо байхала болоо. Бидэнэр СС-тэнэй формо абаабди.

Июнийн 18. Лейтенант Лютардын толгойе номон тулаба. Багаа гэжэ болоо. Оройой свайпернууд алахашье артеменай үгэнэгүй. Бидэнэр ээлэлн газараа алзахгүйе оролзобди. Энэ бүхтөө гэдэргэн үгээрхихэ гэжэ гүбл...

Французска автомобилна завод дээр голлохоной гаралта туйлай эхэ хэмжээлэ хүржэ байна. Французска патриотууд элзэбэр саботаж хэнэ, немецкэ захиралыг унаган таахуудууна. Июль баалаа немецкэ комисси болбол 1500 агинаар машина тушаан абахаар 1200 гаран манай шинжлүүлхыг өхэ дутуунуудтай, фронтто ябуулгаджа болохотүй байна гэжэ тодоруба.

гитлерийн буулгагаар 400 шахуу немецкэ самолет үгы хэгдэ. Манайх 205 самолетоо гэбэ.

Августын 8-ла манай авиацин частынууд фронтын элдэб участо-

гууд дээр 30 немецкэ танк, сэрэг ба ашга тээвэр 200 автомашина, номо хэрэгсэлтэй 60 гараз повозко үгы хэдэн ба гэжээ. Энээнхэ тэднэ, шөдөр ба зөнтэй артиллерийн 8 батерейн буулгажы даража, номо хэрэгсэлтэй 2 склад ба гюрчитай 2 склад тэвэлжэ хажуулай корабиле шэнгээгээ, дайсагнаа 3 батальон шахуу ялган сэрэгтэ тараан сохихон ба зарымшье үгы хэдэн байна.

Клетскаягай оршондо гитлеровцууд манай частынуудта эсэргүү атакануудыг хэбэ. Дайсан болбол манай орононы түрүу халаха хушууран орожо шалаа. Манай бооцууд контраатак хэлэ, флагишань сохилол хэлэ, 6 танк, дайсагнаа 450 солдат ба офицерыг үгы хэдэн байгаа. Клетскаягай урдуур үсэд шанта байлдаанууд үргэлжлөөр. Мнэй бооцууд эхэ нутаг орононгоо метр бүхэнхэ амь бээ гамангүйгөөр хамгаалаа. Пулеметно ротын командир лейтенант Тропин гэшнэ 2 взвод немецкэ үгы хэбэ. Старшина Поповов түрүутэй бүлэг автомашинууд гитлеровцуудтай батальоной довтолжы баатуулан барла. Манай бооцууд нэгшье ахаж сүдэргитүй дайсагнаа атакыг мэрлэн буулгагаараа тогтообон байна.

Августын 10-ай үглөөнэй мэдээсэл

Августын 9-ай бүхний туршада манай сэрэгүүд Клетскаягай оршондо, Котельниковхээ зүүн хойгуур, мүн Армавир ба Кропоткин ой оршондо дайсагна эсэргүү байлдаануудыг хэбэ.

Фронтын бусад участогууд дээр ямаршье хубилагтанууд болоогүй.

Клетскаягай оршондо манай частынууд дайсагнаа хэдэн атакые тогтоон барилда. Гийдаанхэ болоон газар дээр немецүүд 200 гаран үхээр орхихон байгаа. Нэгэ частын бронейшинууд 6 немецкэ танк үгы хэбэ. Клетскаягай урдуур дайсагнаа танкүүд ба мотобатан сэрэгүүдтэ эсэргүү хатуу шанта байлдаанууд үргэлжлээ. Кропоткин ой оршондо манай сэрэгүүдтэ дайсагнаа танкүүд ба ялган сэрэгүүдтэ эсэргүү хатуу шанта байлдаанууд үргэлжлээ. Сүдхын турша соо 15 немецкэ танк, дайсагнаа 400 гаран солдат ба офицер үгы хэгдэ.

Котельниковхээ зүүн хойгуур үсэд шанта байлдаанууд үргэлжлөөр. Нэгэ участ дээр манай частынууд 2 батальон немецкэ ялган сэрэгүүдыг хэлэ бутасохихо, 20 танк үгы хэбэ. Ондон нэгэ участ дээр манай сэрэгүүдтэ дайсагнаа атаканхэ 11 эхэ буу, хэдэн пулемет ба миномет буулан абаа. Н-скэ морито сэрэгтэй част дайсагнаа ара тлаар довтолгоо хэдэн байна. Морито сэрэгүүд 3 склад үгы хэгдэ, немецкэ полкин штабыг хэлэ бутасохихо, 350 гаран гитлеровцыг үгы хэгдэ.

Уланармеев Мифтахов Заки гэшнэ гасгаараа шаволхотой, замкой ба фомологоний уялгыг дүүргэжэ, сэхэ шагааншан буулгагаараа 100-хэ үсөөн баше гитлеровцыг хулан халгайба.

Котельниковхээ зүүн хойгуур манай сэрэгүүд манай ороноо хулар хушууран оронон дайсагнаа танкүүд ба автомашинуудта эсэргүү үсэд шанта байлдаануудыг хэбэ. Советскэ танкистнууд гитлеровцуудтэ хэдэн контрсохилотуудыг хэбэ. 12 танк, 200 шахуу немецкэ автоматчик үгы хэгдэ.

Армавиргай оршондо манай сэрэгүүд немецко-фашистскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү түшэр хүмэ хамгаалахыг байлдаануудыг хэбэ. Н-скэ сочинениан частынууд гитлеровцуудтэ атакыг тогтоон барилда, 7 немецкэ танк, дайсагнаа 300 солдат ба офицерыг үгы хэбэ. Ондон нэгэ участ дээр манай бооцуудтэ дайсагнаа сүмэрэн оронон танкүүд ба мотобатан сэрэгүүдтэ эсэргүү айтхатар шанта байлдаануудыг хэбэ. Кропоткин ой оршондо гитлеровцуудтэ байлдаанга танкова ба ялган сэрэгүүдтэ резервуудыг оруулжа, манай частынуудыг түрлэн байна.

Армавиргай оршондо дайсан болбол урталша сүмэрэн орохо гэжэ эрмэлзэнэ. Шүна адлагата байлдаа хэгдэ, 5 немецкэ танк үгы хэгдэ, манай частынууд шэнэ хамгаалгыг рубжэжэ сухарибэ. Ондон нэгэ участ дээр сүмэрэн оронон дайсагнаа буулгагтар эсэргүү хатуу шанта байлдаанууд үргэлжлөөр. Кропоткин ой оршондо манай сэрэгүүдтэ дайсагнаа танкүүд ба ялган сэрэгүүдтэ эсэргүү хатуу шанта байлдаануудыг хэбэ. Лейтенант Алексей Шельгас гэшын танкова ажилжэ нэгэ үдэр соо 8 немецкэ танк, тичэ буулгага 4 эхэ буу, дайсагнаа 300 шахуу солдат ба офицерыг үгы хэгдэ.

Воронежско фронт дээр мазай сэрэгүүд 1000 гарын немецкэ солдат ба офицерыг үгы хэгдэ, хэдэн хүррэн газар ээлзэ. Дорой баруун эрьсэ ниталэн тараан манай частынууд дайсагнаа хэдэн атакыг гэлэргэв сохихо. 12 немецкэ танк үгы хэдэн байга.

Орловско областнын нэгэ райондо ябуулга хэгдэ байган Ворошиловай парамжата партизанскэ отряд хэдэн үдэр туршада танкүүдээр дэмжэгдэжэ ябуулга хэгдэ байган эзмэгдэшдэй томо отрядтай байлдаан байгаа. Тус байлдаанда партизанууд 200 шахуу гитлеровцыг хулан халгайжа, хоёр немецкэ танк үгы хэгдэ.

Механигуудай зүблөөн

Наяхан БМАСР-эй Газарта-рлалангай Наркомадай дэргэдэ, республикын МТС-үүдэй ахалагш механигуудай зүблөөн болоо.

Энэ зүблөөн дээр мүнөө үдэс тон шууд болохо асуудлануудыг хэлсэн зүблөө. Таряхууралгада хэрэгжэ бэлэн, тэрэнийг үнэргэжэ ба хүдөө-ажалын машинаудыг намар-үбөлэй сагта заахарила, машинын запас частыг бэлэххэ, хуушаран частыг бэлэххэ, хуушаран частыг бэлэххэ хэрэгжэ тухай үргэнөөр хэлсэбэ.

Газарта-рлалангай Наркомой оролшо нүхэр Абрамов ба тус Наркомадай главно инженер нүхэр Антоненко гэшнэ элхэлхэнүү соогоо таряхууралгыг гээлзгүгээр үнэргэжэ ба хуураалгыг хуураалгыг механиканын дүүрэн хэрэгжэ тухайда снсо анхара-лаа табиан байла.

Тус зүблөөн дээр үгэ хэлэвэн МТС-үүдэй ахалагш механигууд болбол өөдлэнхэ хүдэлмэринүүдэй дүй дүршэлүүд тухайда тодорхойгоор хэлэвэн байна. Таряхууралгыг гээлзгүгээр хуурааха абадалаа зерноуловитель тн шуудла хэрэгжэв хэндэшье мэдээжэ болоно. Тимхээ зерноуловитель таряхууралгын машина бүридэ эхөөхө, энэнийн ямар янзатайгаар бин болгохо ба болоомо суглуулжа хэрэгсэлэй тилыг хаа-занатгүй нэгэн янзаар тогтоохо тухай зүблөөн дээр хэлсэжэ тусхай шинжлэбэри баталагдаа.

Недондо жэлэй таряхууралгын хүдэлмэри дээр болоһон дутуу дунданууныг хургаал болгожо, энэ жэлдэ яаашье алуунуудыг гаргахгүйн зорилготойгоор, энэ зүблөөндэ хабаадасгалтай олон зүйлэй дурдалхануудыг оруулба. Хүдэлмэриншдэй хүснэ зүбөөр табила, горючнэа гамнан гаргалша гэжэ мэтн асуудлануудыг тус зүблөөндэ хабаадасгалтай үргэнөөр зүблэн хэлсэжэ тодорхой заабаринуудыг МТС-үүдтэ үгэбэ.

Нэгэ тракторта гурбан комбайн шөрүүлжэ хүдэлмэри манай энэ мүнөө жэлдэ түрүүшнхэ үнэргэгдэхэ. Тариа сохилгын хүдэлмэри тон шөнөөр зөхөгдөхө байна. Эгээн түрүүн энэ хүдэлмэри дээр механиканын оньһон хүснэ эхээр хэрэгжэхэ юм. Жэ-шөөн болто үгэхэ ябадал механализовалзгэжэ, урдан энэ хүдэлмэридэ ябадал 7 хүн бусад хүдэлмэридэ хэрэгжэхэ байна. Республикын бүхы колхозуудта энэ хүдэлмэриг бүрн тугас тааруулан табижа шалаа баа 2.800 хүн сүлөөлзгэжэ, ондоо хүдэлмэридэ хэрэгжэхэ байна.

Комбайнын ябадал дундаа сохилон тарьяань буулгажа абаха хүдэлмэри мүн механизировалзгэжэ байна. Энэ жэлдэ горючнэа тон эхээр гамнаха зорилготойгоор зэрим комбайнуудта газогенераторна түлшнэ хэрэгжэжэ хэмжэнүүд ябуулгаджа байха юм. Зэрим комбайнуудыг моторгүйгөөр, гансахан эг тракторна хүснэ ябуулжа арга хэмжэвүүд абаха байна. Энэ хадзэ горю-

чине тон эхээр арбилжа юм. Комбайн, трактор ба хүдөө-ажалын бусад машинаудта хэрэгжэхэ запасаа частыг хальһон шондэлхэн ба шөнөөр хайшан гэжэ бүтээдэг мэржэлнүүд тухайда зүблөөндэ хабаадасгалын механикууд тодорхойгоор харуулба.

Жэшээлхэдэ, Селэнгын МТС-эй ахалагш механик нүхэр Найданов болбол шэнэ янзын тракторта хабаатай ускоритель зөхөгдөн байна. Мүнөө энэ МТС хадаа нима частыг нитэ дээрнэ гаргажа эхилэбэ. Заиграйн аймагай, Курбын МТС-эй ахалагш механик Сафонов болбол тракторна гусенида шөнөөр хэрэгжэжэ тухай өөрнөө дүй дүршэл тухай хэлэвэн байна.

Тус зүблөөнэй шинжлэбэрини ёһоор хадаа республикын МТС-үүдэй комбайнууд болбол бүхы агрегатааа августын 15-наа хожом баше колхозой поли дээр гаргал байха уялгатай.

Энэ жэлэй таряхууралгала жэ-шөөтэ найнаар бэлэххөн машинно-тракторна станцинууд гэжэ: Мухаршөөрэй аймагай Луулгын, Заиграйн аймагай Курбын МТС-үүд болоно. Эдэ МТС-үүдэй түрүүшлэй дүй дүршэлэе халан абаха ба Бүхэ-союзна социалистическэ мүнрессөөн үргэнэр дэлгэрүүлжэ энэ жэлэй үндэр ургасые саг соон гээлзгүгээр үнэргэжэ гэдэн шинжлэбэринүүд абаан байна.

ХИЛЫН САНААБАА

Парижда хоол хүнхэнэй дуталдан дээрнээ гуримаа алдан ушарнууд болоно

НЬО-ПОРК, августын 8. (ТАСС). Юнайтед Прес агентствын дамжуулбалай ороно, үнэргэжэ сүб-отодо Парижда хоол хүнхэнэй дуталдан дээрнээ «гуримаа алдан ушарнууд» болоо гэжэ Виллин правительствын дэргэд байгаг германскэ эзмэгдэлгэ засагаархын тлөөлгөшэ мэдүүлэ.

Германскэ самолет Швециин хилыг дахин эбдэ

СТОКГОЛЬМ, августын 7. (ТАСС). Германикэ самолетуд Швеци гүрэн дэгээр хуули буураа ниймэхэ яахалаа үргэлжэжэ лүдлөөр. Августын 3 ба 4-дэ нэ-

Амстердамда забастовко болоо

ЛОНДОН, августын 7. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулбалай ёһоор, Амстердам городой (Голланди) завдуудай нэгшдэ хүдэлмэрижэ байдаг хүдэлмэриншдэ дахин забастовкэ хэрэгжэжэ, хоёр немецкэ танк үгы хэгдэ.

ЗАГРЕБ ГОРОДОЙ ОРШОНДО ТҮГШҮҮРТЭЙ БАЙН

ЛОНДОН, августын 9. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулбалай ёһоор, Югославин Загреб городой оршондо хэдэн олон деревни-үүдтэ эзмэгдэлгэ таряашад хоёртой хоорондо байлдаанууд боложо байна. Павелыч маршонтотчэ «правительствын» хэдэн олон тушаалтадыг арестовалаа, арадай сүдөөр шинжлэхэ сааалаа. Партизанскэ дайн болбол хойто этгэли Хорвати ба Словенинхэ эхлээд Далмациин эрьс хүртэр дэ-гэрэн байна.

Номгон далай дээрхи дайн

МЕЛБЭУРН, августын 9. (ТАСС). Номгон далайн баруун урша хубида байгаа союзнигуудай нэгтхэмжэ компитованин штабай мэдээсэлнэй ёһоор, августын 8-ла союзнигуудай үбэн сэрэгтэй хүснүүд агаарайнгаа флоттой суг хамта Соломоновы аралуудта довтолгоо хэдэн байна. Тинхэлэ японтоно эзмэгдэлгэн Тулал гэжэ үбэн-сэрэгтэй баалаа гол эхэ сохилол хэдэн байна. Хүнхэ бон-

барирөөшгүүдэй томо соединени Шэнэ Гвинейскэй Саламуга Лая хоёрыг атаковалаа. Тэнэ байган аэродромууд, казармнууд, сэрэгтэй эскадрт ба корабльнууд бонбодуулан байна.

дны болшүүлжэ хоолдуулаха тухайда гол эхэ анхаралаа хандуулаха ёшотой. Тинхэлэ сүдхэлээ 3 дахин үбэлжэ. Концентрат тэжээл үгэхдөө морийто үгэхэ сэгнэ хараадуулаха ушартай. Саруудны болшүүлхэдэ, илангаа бүхнэн сагта, шонго хойдоо баруулахгүйн тулаа эхэ наринаар харуулаха хэрэгтэй.

Сарнуудта хөөмөгшэ хэхэлэ хүтүрэн холгоохгүйгөөр тон яаринаар, дүй хүрлэлтэй дархашуудла хүхэлэ ёшотой.

Сар ба мори унаае номо боргошонхоо аршалхын тулаа хаммууд тоногуудтан ба бээдэн до-брытай түрхэхэ хараттай. Стан пээрээ шантаглан гү, али арга-лар унай табилга байха ёшотой. Сар ба моридай хажуугаар мүн хаамхай үнөөдыг таряхууралгын хүдэлмэридэ хэрэгжэжэ болоно. Тинхэлэ нямхай үнөөдыг 5-6 час соо хүдэлмэрилүлжэ ёшотой.

Мал унаагайнгаа «эын тамарай» хойноосоо цэр брн анхалална табилга байха хэрэгтэй. Хэрбээ үбшлээ гэжэ ажаллаа нэя тэрлэ-лары ветеринарна хүдэлмэрилз-шадта арталжа, тусхай табарга абажа агаалхын ябадал хэхэ шу-кал. Таряхууралгын хүдэлмэри-дэ ябадан унаа бүхэн өөр өөрн эсэлтэй байха ёшотой.

Мал унаа агажа ябадан колхоз-ник бүхэн элэ эгээ шуудла зар-баринуудыг өөдлөө байн мэдэжэ гүйсэлхэжэ ябау-уялгатай. Энэ час заабаринуудыг гүйсэлхэжэ баа таряхууралгын хүдэлмэри дээр мо-ри унаае эхэ амжалтатайгаар хэрэгжэжэ болоно.

СИЗОВ—БМАСР-эй Нарком-зэмэй главно ветеринарна врач.

Харуулсалта редакторай оролшо Ц. ГАЛАНОВ.

САР БА МОРИ УНААЕ ТАРЯХУУРАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДТЭ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

хатаадүйлэ нэрхэньн эхээр эдээ нэр тэр дары санхатадаг. Мал адууандаа байн тэжээлжэ ногооо гасгатаа эхээр үгэжэ боло-лотгүй, байн тэжээлжэ ногооо үб-лэнтэй холжио бага бичаханаар дайсагнаа үгэхэ ёшотой.

Концентрат гэжэ согсолжол тэ-жээлжэ мал адуунаа эдөөлүлжэ-лээ тэрэнийн эхэ сөбөрөөр, ондоо юмтотой холсоггүйгээр үгэхэ хэ-жээлжэ. Энээн тухайда тухайн заа-бары хэлхөнөнхэ хэрэгтэй.

Буртаган овес, отруби ба жимх гэхэ мэтэ тэжээлэ адууна мада үгэжэ болохотүй. Буртаг үбнэ ногооной үрэ холисотой кон-центратуудай байгаа наан тэрэ-нийн мада тэжээл болгон хэрэг-жээлжэ урда тээ байтар сөбөр-лэхэ хэрэгтэй байна. Буртаг үбнэ ногооной уры мада эдөөлжэ бо-лохотүй.

Таряхууралгын хүдэлмэринүү-дэй үдэс мал унаагай гэжэ нэ-мэгтэ эхэ үүргтэй. Хүдэлмэри гэжэ ябадан сар ба морины ду-рын соонь үбэлжэ хэрэгтэй. Тин-хэлэ унааха хада сэгнэ байн. Мал харуулажа абадан колхоз-ник бүхэн элэ хонгоогуудыг бул-таада танилгэ байха зэргтэй. Хэрбээ нимо хонгоо танилгэ-гүй байгаа нэр нутаг эютатийн-га агроном, зоотехник гү, али ветеринарна варчта халгажа шу-хала заабарие абаха ёшотой.

Хүдэй ширин гү, али хээрэ-гагаар ургамэ байган тон эхэ тэ-жээлжэ нэрхэнэ, люцернэ гэхэ мэтн үбнэ ногоо мада хэмхэнэ-галиа эхээр гөө шээ санхатажа үбшлэлэг байха юм. Илангаа бо-логотой бүтээг гү, али шүүгээр

ба хүмөнх эхээр нарилжа байла. Туруунайш дарбайтараа ургаа баа харижа зааха хэрэгтэй, мүн унаае сөбөрлэхэ ёшотой. Хомууд ба тоногшье сар ба мо-ридой бөөдэ тааруулаха хэрэгтэй. Хэрбээ тааруугүй байгаа баа яба-далдаа хаалга хэхэ, морта хү-түрэнхэ холгоохэ зэргээр хүдэлмэ-рин хэхэ хүсэ тэнхээвэ бариха. Хэрбээ сар ба морины тэмтэ-жэ болохон юм, Хомууд тоногшье сар ба мори бүхэндэ таниуунагай-гаар ябуулаха.

Таряхууралгын хүдэлмэри дээр ябад сар ба мори амараата хэхын заабартай байха ёшотой. Сар гэшнэ амараатаа галиа үшөө-хилбэлжэ хилбэхэ сэгнэ хэрэгжээ-хон юм. Мори цэрэй 10-12 час хүдэлмэрилжэ шалаха. Зүгөөр, хэ-хэ хүдэлмэриншэ шөнжэ тухал ба мориной бөөм жэшээ хэрал-дуулан энэ сэгнэнь хубилгажа болоно. Мориной хүдэлмэрин үдэ-рыг хөөр хуир болгон хуурааха хэрэгтэй, тинхэлээ 3 час шахуу заабартай байха. Улын хоолой ур-да тэхэ, удын тэнгээвэ хойшонхы хүдэлмэрин үдэрэй элэ хөөр ху-бин сагайнгаа талаар тэхуу-байха ёшотой. Морины хүдэлмэри-дэ яажа байха гэдэн нөгэ час гү, али час хахад болол 10-15 минута соо амаруулаха хэрэгтэй юм. Хүдэлмэри хэжэ байха гэдэн бичинханаар уулгажа болол. Бүтэр улааа ба бөөмжэ эсэбэ-ришэй байха. Морины халуун хилбэлтэй байха гэдэн унаага о-гто болохотүй. Хүдэлмэри дүр-гэлхөнхэй бүтээр 1-1,5 час соо уялжа хүмөнх, сэлмэгээд унаа-лаг юм.

Сарнуудай хүдэлмэрилжэ жүрэм бабал нимшүү байха. Зүгөөр, сарнуудай түрүүнүдэй заабараар шугуун, гэшүүнхэй хуураай орошохо болодог юм. Энээнхэй хойноосоо эхэ наринаар харуула-жа байха хэрэгтэй.

Түрэхэ гүднэ түрэхөөнхэ хоёр-дара үрлэ тээ унаа болон хэлэ-лэхэ огто болохотүй, мүн түрэхэ-нөөнхэ хойд тээ 15 ховог Антер-жэр хүдэлмэрилжэ ябуулжа болохо-гү.

Сар ба мори унаагайнгаа хой-ноосоо эхэ наринаар харуулажа байха хэрэгтэй. Бөөмжэ үдэр бүрн хариуурлажа гү, али пот-кор арилгажа байха хэрэгтэй. Дуулан үдэр унаага оймүүлжа бо-лоно. Тинхэлээ дааруулахгүй гэжэ оролохо ёшотой.

Таряхууралгын хүдэлмэридэ ябадан мориной нимо сар хада соо гэжээл үгэжэ болоно гэжэ дура-лхатар байна.

Удэшын 8-10 часта үбнэ гү, али ногоо бүхнэн хоол болгон үгэхэ. Үгөөнхэй 4 часта үбнэ гү, али ногоо үгөөд унааха. Тинхэлээ гүрбаны нэгэ хуви овес гү, али концентрат үгэхэ болоно. Улын 12 часта үбнэ гү, али ногоо үгэ-жэ. Улын нөгэ часта унааха. 1 час 30 минутад үдэр соогоо овес гү, али концентрат тэжээлхэй гүрбанынхэ нэгэ хуви үгэхэ. Хүдэлмэридэ ябаданхэ үнаага. Удэшын 7 час 30 минутад гү, али хүдэлмэрини бүтээр хүдэлжэ сэлмэгнэньн хойно унаагад гүр-банынхэ нөгэ хуви овес гү, али концентрат үгэхэ.

Сарнуудыг эдөөлүлжэ жүрам нямшүү байга болоно. Сарнуу-